

Akademie výtvarných umění v Praze

Studijní program Výtvarná umění

Ateliér malířství III / škola Josefa Bolfa

DIPLOMOVÁ PRÁCE

S plynutím

In flow

Vypracoval/a: Ivana Mrázková

Vedoucí diplomové práce: Josef Bolf

Oponent/ka diplomové práce: Ivana Lomová

Akademický rok 2019/2020

S PLYNUTÍM

Hlavním tématem mé tvorby je příroda. Zobrazuji ji tak, jak ji vidím, vnímám, cítím a postupně poznávám. Menší obrazy tvořím v plenéru, kdy je pro mě důležitý kontakt s konkrétním místem a jeho celkovou atmosférou. V ateliéru z těchto poznatků a záznamů komponuji větší formáty. Momentálně moji pozornost zaměstnává živel vody. Fascinují mě její rozmanité podoby a nekonečné proměny, její síla, se kterou si razí cestu korytem a zároveň jemnost, s níž dokáže spočinout. Ve své diplomové práci toto téma zkoumám z několika úhlů.

První perspektivou je samotné malířství, kde se věnuji iluzivní malbě. Nepřestává mě bavit proces, kdy na bílé ploše plátna vzniká samostatný svět. Voda v malířském pojednání poskytuje spoustu možností kudy se vydat - zachycovat její pohyb, průhlednost, prolínání, proudění, reflektování okolí nebo klasické zakomponování do krajinného celku.

Objev fotografie v 19. století rozšířil škálu zobrazovacích prostředků a přinesl umělcům nové vyjadřovací médium. Význam malířství v zachytávání vnější reality tak ustoupil do pozadí a malba se mohla mnohem více zaměřit na vnitřní podstatu věci. Postupně se čím dál více vytrácela důležitost formy a pozornost se přenášela na obsahovou stránku díla. Osobně spatřuji důležitost v obou těchto složkách a v jejich vyváženosti.

Formálně navazuji na malířskou tradici, občasně využívám i médium fotografie pro záznamovou dokumentaci, ze které poté čerpám v ateliéru na větších kompozicích. Fotografie umožňuje pozastavení daného motivu a nabízí další úhly pohledu na viděnou skutečnost. I v práci s fotografií je pro mě ale důležitá předchozí zkušenost s realitou, ať už v podobě menší plenérové studie nebo namalování podobné problematiky, kdy najdu způsob, jak dané téma pojednat. Zatímco u fotografie je autorem záznamu stroj, v malbě je to živá bytost, která do plátna otiskává i kus sama sebe - svých poznatků, osobnosti, duše, názorů, pocitů a příběhu.

V obsahové stránce stavím na první místo samotnou přírodu. Čerpám z její moudrosti a zákonitostí, které utváří náš svět. Dopouštím se co nejmenší vlastní interpretace a minimalizuji nadbytečné zásahy, aby vyzněla ryzost přírody. Ze stejného důvodu volím místa co nejméně poznamenaná člověkem. Pro malbu si vždy vybírám konkrétní místo se záměrem jej co nejvěrněji popsat, a to nejen vizuálně, ale zachytit jeho celkovou energii a atmosféru. Malba v plenéru poskytuje dlouhý čas strávený v přírodě ve stavu velkého ztišení a zklidnění, který se dá připodobnit k meditaci. Pomáhá mi napojit se sama na sebe i na okolní prostor, vyladit se a harmonizovat. Divák pak může tento zážitek načerpat z obrazu a přenést

se do podobného pocitu. Začne se na místa, která mu jsou bytostně známá, dívat o kousek jinak. Všimne si detailů, které předtím přehlížel, nebo se propojí s dávno zapomenutou vzpomínkou.

Nabízí se otázka, jak může dnešní doba přispět k obohacení a prohloubení krajinomalby. Tím se dostávám k druhé perspektivě mého zkoumání, kdy využívám poznatků přírodovědy k rozšíření mých znalostí o tématech, jež zobrazuji. Věda vysvětluje velké množství přírodních jevů a fyzikálních zákonitostí, rozebírá viditelný svět až na jednotlivé atomy a pomáhá vidět řád ve zdánlivém chaosu. Má-li malíř o těchto vnitřních souvislostech povědomí, všímá si jich běžně v přírodě a je schopný přesněji vystihnout to, o čem pojednává.

Zde mi byla největším přínosem kniha *Citlivý chaos* od Theodora Schwenka, v níž se zabývá zákonitostmi proudění vody. Jednou z podstaty vody je, že se díky svému povrchovému napětí snaží zaujmout vždy tvar koule - v kapce rosy nebo deště či v říčních meandrech, kde alespoň částečně odolává gravitaci a faktu, že nemůže téct zpět vzhůru. Je to živel plný koloběhů a proudů, jež formují ráz krajiny, kdy její prapůvodní pohyby jsou zapsány v tělech živočichů a rostlin, kterým voda dává život.

*"Každá živá bytost, která ze své ideové podstaty tvoří svou viditelnou formu, musí projít tekutým stadiem. Mnohé živé bytosti v tomto tekutém stavu ustrnou, jsou jen málo zahuštěné, jiné opustí vodní svět, více se zahustí a více či méně se podřídí suchozemským zákonitostem."*¹

Podobný přístup, jen z jiného úhlu pohledu lze najít i v třetí perspektivě mého zkoumání, kdy narážím na otázky spojené s hledáním duchovní podstaty a zapojením spirituality. To přináší pohled na Zemi jako na živou bytost, na které je vše propojené se vším. Řeky pak můžeme vnímat jako energetické žíly Země a vodu jako její krev.

Voda je živlem proměnlivým a přijímajícím, její molekuly podléhají vlivu myšlenek, slov a pocitů. Obtiskuje a zapamatovává si informace a vibrace svého okolí a přenáší je dál. Ukrývají tak v sobě léčivý potenciál, který má význam pro léčení lidského těla, jež je z velké části tvořené právě vodou, i našeho okolí. Tento fenomén ve své práci dokumentuje například japonský vědec Masaru Emoto, kdy fotografuje krystaly vody vystavené různým pozitivním či negativním vlivům.

*"Průměrné lidské tělo je ze 70% tvořeno vodou. Docílíme-li jasněmu porozumění vodě, lépe porozumíme lidskému tělu. Porozumět vodě znamená porozumět vesmíru, zázrakům přírody a samotnému životu. Celý vesmír se nachází ve stavu vibrace a každá věc dává vznik své vlastní frekvenci, která je jedinečná."*²

¹ Theodor Schwenk, *Citlivý chaos*, Fabula, Hranice 2012, str. 21

² Masaru Emoto - *Skrytá tajemství vody*, Pragma, Praha 2013, str. 17

Voda je také důležitou součástí rituálů a obřadů mnoha náboženství, kdy očišťuje, smývá vše špatné, symbolizuje zrození a pramen života. Je to element svým prouděním a proměnlivostí připodobňovaný k emocionalitě, citovosti a senzitivitě.

Výsledkem mojí diplomové práce je soubor obrazů malovaných olejem na plátně, který zobrazuje různé situace z proudění vodního živlu. Vytvořila jsem jednak obrazy klasičtějšího rázu, kdy je voda součástí celkové krajinné kompozice; i obrazy více abstraktní, kde jdu do čím dál většího detailu ve snaze odpoutat se od přílišné popisnosti a zaměřit se více na zachycení samotné esence vody.

Tento záměr vykrystalizoval v cyklus obrazů, který zachycuje Rýnský vodopád ve Švýcarsku. Celek se posouvá od studijního plenéru, přes velkoformátovou malbu celého vodopádu zakomponovaného v krajině až po éterické šumění vodní pěny a téměř abstraktní záznamy proudění.

Kromě obrazů jsem vytvořila i knihu akvarelů v podobě maleb a zápisků z mého bádání, která mi sloužila k utříbení myšlenek a ve výsledku může divákovi obohatit pohled na problematiku zachycenou v obrazech. .

Literatura:

Theodor Schwenk - *Citlivý Chaos*, Fabula, Hranice 2012.

Masaru Emoto - *Skrytá tajemství vody*, Pragma, Praha 2013.